

ALUMINIJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE ALUMINIJA

IN ALUMINIJA „BORIS KIDRIČ“

LJUDSKA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA

62250 P T U J

Trg svobode 1

ŠTEV. 8.

AVGUST 1971

LETNIK IX

SAMOUUPRAVNO SPORAZUMEVANJE

O družbenem dogovarjanju in samoupravnih sporazumih smo dosedaj bili obveščeni že precej po sredstvih javnega obveščanja, po zapisnikih na oglasnih deskah v kolektivu in na sestankih.

Dokončni samoupravni sporazum črne in barvne metalurgije, katerega bo podpisala tudi naša delovna organizacija, je pripravljen tako daleč, da ga bodo delavski sveti lahko sprejeli in potrdili. Potem še preostane samo, da ga verifikacijska komisija pri republiškem odboru sindikata pregleda in dá svoje soglasje, da ga lahko vpišejo v register pri rep. sekretariatu za delo. Potem bo sporazum obvezen za vse podpisnike.

Naša sindikalna organizacija se je precej ukvarjala s tem sporazumom. Kot ste že bili obveščeni, smo v ta namen organizirali skupni dogovor o samoupravnem sporazumevanju na ravni sindikatov: Tovarne dušika Ruše, Impola Slovenska Bistrica in TGA. Temu sestanku je prisostvoval

šek, Srečko Mlinarič, podpredsednik republiškega odbora industrije in rudarstva, in Franc Ocvirk, predsednik koordinacijskega odbora sindikata slovenskih železarn.

Ivo inž. Arzenšek nam je v obširni razpravi obrazložil delovanje komisije in posamezne točke najnovejšega predlo-

to je bilo potrebno uskladiti v samoupravnem sporazumu tako, da so manj ali bolj vsi zadovoljni in da ne bo nihče prikrajšan.

Samoupravni sporazum daje osnovo in merila za ugotavljanje osebnega dohodka, namenjenega za zadovoljevanje osebnih skupnih potreb delavcev; te pa niso podvržene plačilu prispevka na presežena sredstva.

Ta najnovejši predlog samoupravnega sporazuma naše grupacije tudi določa udeležbo pri ostanku dohodka, kar v prejšnjih predlogih ni bilo. Nadalje je tudi novo, da se bo kvalifikacijska struktura delavcev v proizvodnji zaradi sprememb tehnologije in avtomatizacije spreminjala. Kvalifikacijska struktura, ki je sedaj navedena v samoupravnem sporazumu, izhaja iz dejanskega stanja na podlagi splošnih aktov podpisnikov sporazuma za leto 1971.

Dodatki za nočno delo, delo v podaljšanem delovnem času, delo ob nedeljah in na dan državnih praznikov — so bili dosedaj v organizacijah združenega dela — podpisnic sporazuma — dokaj različni. Samoupravni sporazum določa odstotek v razponu za te dodatke. Obračunavali jih bodo po določilih splošnih aktov podpisnikov sporazuma in se medsebojno ne izključujejo.

Delovni pogoji v organizacijah združenega dela črne in barvne metalurgije bistveno diferencirajo od ostalih grupacij. Pod temi pogoji podpisniki sporazuma razumejo: vpliv temperature, ropota, prahu, fizično in psihično težavno delo, povečano nevarnost nezgod, kemične vplive itd.

Zato sporazum določa, da se kalkulatívni osebni dohodki, izračunani za delavce, po vseh obračunskih skupinah poveča-

jo, glede na ocenjene delovne pogoje. Pogoji dela so razvrščeni v šestih stopnjah, vsaka stopnja je ocenjena z določenim številom točk, vrednost točke pa je 8 din.

Sporazum določa, kolikšni smejo biti najvišji zneski za dnevnice in kilometrino pri uporabi vozil v službene namene. Dosedaj so nekateri izplačevali v te namene daleč prevelike zneske.

Podpisniki sporazuma so soglasni, kaj je lahko knjižiti v breme materialnih stroškov, teh postavk je kar precej. Ravno tako pa financiranje s sredstvi sklada skupne porabe.

Za spremljanje delovanja samoupravnega sporazuma črne in barvne metalurgije s pravico avtentičnega tolmačenja posameznih določil bo obstajala komisija, v kateri bo po en delegat vsakega podpisnika sporazuma. Komisija bo opravljala svojo funkcijo samo v okviru sklicanih sej. Ta komisija bo imela precej dela, saj nikjer ne piše, da bo samoupravni sporazum res najbolj ustrezen da ga ne bo treba spreminjati, verjetno že čez

(Nadaljevanje na 2. strani)

PREKINJAMO POLEMIKO

»Panzalović-Beras«

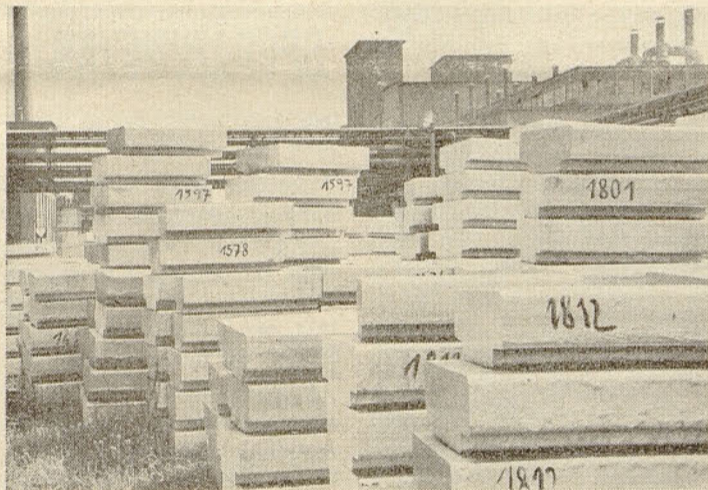
V aprilski številki »Aluminija« smo objavili članek »Zakaj je zniževan dodatek za nočno delo«, katerega je napisal Djordje Panzalović. Sočasno s tem člankom smo objavili tudi odgovor na članek; tega je napisal Ivan Beras.

Djordje Panzalović z odgovorom ni bil zadovoljen, zato je napisal nov odgovor na odgovor Ivana Berasa; ta je datiran s 30. aprilom 1971. Uredniški odbor je o tem odgovoru — novem članku — razpravljal na seji 18. maja 1971 in ugotovil, da postaja dialog med Panzalovićem in Berasom zelo oster in oseben, zato je sklenil, da tega članka v tovarniškem časopisu ne bo objavil.

5. avgusta 1971 je tov. Panzalović napisal pismo odgovornemu uredniku časopisa, v katerem ugotavlja, da njegov odgovor ni bil objavljen in ga prosi, naj ukrene vse, da bo odgovor objavljen v naslednji številki »Aluminija«.

Uredniški odbor je zaradi tega na seji dne 24. avgusta 1971 ponovno razpravljal o objavi Panzalovićevega sestavka. Uredniški odbor je ugotovil, da ta sestavek ne bi pripomogel k ureditvi problema, ki je predmet prejšnjih sestavkov, nekatere navedbe in ugotovitve niso pravilne, v nekaterih stvareh pa se je dejansko stanje v času od 30. aprila 1971 do danes že bistveno spremenilo. Uredniški odbor je sklenil, da odgovora ne bo objavil in s tem prekinja polemiko.

UREDNIŠKI ODBOR

Aluminij

tudi član republiške komisije iz naše tovarne. Bile so podane pripombe k takratnemu osnutku samoupravnega sporazuma skupine črne in barvne metalurgije. Med ostalim smo se takrat tudi dogovorili, da bomo organizirali skupno posvetovanje vseh predsednikov sindikata organizacij združenega dela, ki bodo podpisale samoupravni sporazum črne in barvne metalurgije.

To posvetovanje je bilo 20. avgusta 1971 v Ljubljani na republiškem odboru sindikata. Udeležili so se ga vsi vabljeni predsedniki sindikalnih organizacij, s strani OOS TGA »Boris Kidrič« predsednik Viktor Markovič in tajnik Anton Kosi. Posvetovanju je prisostvoval tudi predsednik komisije za samoupravni sporazum naše grupacije Ivo inž. Arzen-

ška samoupravnega sporazuma, izdanega 18. avgusta 1971. Ta najnovejši predlog, katerega je komisija pripravila, bo dan v obravnavo delavskim svetom z željo, da ga v predloženi obliki sprejmejo.

Že uvodoma je povedal, da bi vsako spreminjanje in vztrajanje na novih predlogih oviralo dokončen sprejem samoupravnega sporazuma naše grupacije za najmanj mesec ali dva. Nadalje je rekel, da je komisija imela 10 sej, precej težavno in obširno delo. Dokumentacije je bilo ogromno tudi predlogov in zahtev, zato delo ni bilo lahko. Usklajevanje je bilo zelo težavno, saj je dosedaj vsako podjetje obračunavalo osebne dohodke po svojih internih aktih; vse

Kontrola vzorca

Kaj so pomenili rumeno-zeleni lepaki?

Čeprav je o »Akciji 75« naš list že pisal, se mi zdi, da je treba ponovno zabeležiti nekaj osnovnih misli o njej. To pa zato, ker se je izkazalo, da je med večino sodelavcev ostala beseda neznaná, prav tako pa tudi njen pomen. Obenem naj bo to odgovor tistim, ki so ob pogledu na zeleno-rumene lepake, ki so bili še izobešeni v tovarni in bili označeni z »Akcija 75«, spraševali, kaj pravzaprav pomenijo.

Predvsem želim v zvezi z lepaki opozoriti na napise, kot so: samoupravljanje, izobraževanje, kadrovanje, stanovanje, šport. To so bistvene komponente mladega človeka danes. Nanje je prav tako hotela opozoriti Republiška konferenca ZMS, zato je tudi izdala lepake, seveda z namenom in željo, da bi bila »Akcija 75« v vsakem kolektivu bolj prisotna in opazna.

Nerazumljivo in skrajno neodgovorno ja torej početje tistih, ki so te lepake na kakršenkoli način odstranjevali. Za vzgled lahko služi DE Vzdrževanje, v kateri ti lepaki niso bili v napoto in še sedaj opozarjajo na akcijo mladih. Tisti, ki pa sebe vidijo med tistimi, ki so lepake odstranjevali, so s tem pokazali ne le svoj primitivizem in nezrelost, temveč so se postavili v opozicijo proti vsem mladim ljudem, njihovem delu in želji za napredkom. S tem pa ne želim, da ne bi dobila »noge« tudi lepaka, ki še obstajata.

Kaj je „Akcija 75“

V bistvu gre za družbenopolitično akcijo slovenske delovne mladine, to je — mladine v delovnih organizacijah. Statistike in opažanja so opozorila na to, da v zadnjem času družbenopolitična dejavnost mladih ljudi v delovnih organizacijah stagnira ali celo nazaduje. In če predstavlja delavska mladina eno tretjino slovenske mladine, potem je bila družbenopolitična akcija več kot potrebna. Bil je torej skrajni čas, da bi delavsko mladino vzpodbudili k učinkovitejšemu in kvalitetnejšemu delu in je bila v prvi vrsti potrebna akcija, ki bi mlade ljudi usposobila, če že ne popolnoma, pa vsaj delno, za trezna razmišljanja in dejanja.

Takšno akcijo je organizira-

lo vodstvo ZMS. Pryotna zamisel je bila, da naj bi v to akcijo vključili 75 mladinskih aktivov največjih delovnih organizacij v Sloveniji. Od tó torej ime »Akcija 75«. Pozneje se je izkazalo, da je zanimanje za akcijo mnogo večje, saj je v njej sodelovalo 84 mladinskih aktivov. Za predstavnike posameznih aktivov je bilo organiziranih več seminarjev, na katerih so se udeleženci usposabljali in izobra-

ževali za družbenopolitično delo z namenom, da bi pridobljeno znanje in izkušnje prenašali v svoje aktivne.

Program akcije, o njem smo prav tako že pisali, je bil časovno zastavljen tako, da naj bi bil uresničen do 15. aprila letos. Seveda pa naj bi program in način dela »Akcije 75« ostala stalna oblika družbenega dela mladih v delovnih organizacijah.

MILAN NEŽMAH

Kdaj ima delavec pravico, da odkloni delo?

Temeljni nosilec nalog in poslov pri izvajanju in pospeševanju varstva pri delu je delovna organizacija, ki je poleg drugega tudi dolžna izvajati vse varstvene ukrepe, da bi zavarovala člane delovne skupnosti pred telesnimi poškodbami in zdravstvenimi okvarami.

Kljub temu se še večkrat zgodi, da nekateri delavci opravljajo dela, pri katerih bi lahko prišlo do življenjske nevarnosti, kakor tudi do zdravstvenih okvar, kar pa je seveda v nasprotju s temeljnim zakonom o varstvu pri delu in temeljnim zakonom o delovnih razmerjih, kjer je podana možnost, da sme delavec v določenih primerih odkloniti delo na delovnem mestu zaradi neizvedenih varstvenih ukrepov. V ta namen želim prikazati, v katerih primerih sme delavec odkloniti delo na delovnem mestu.

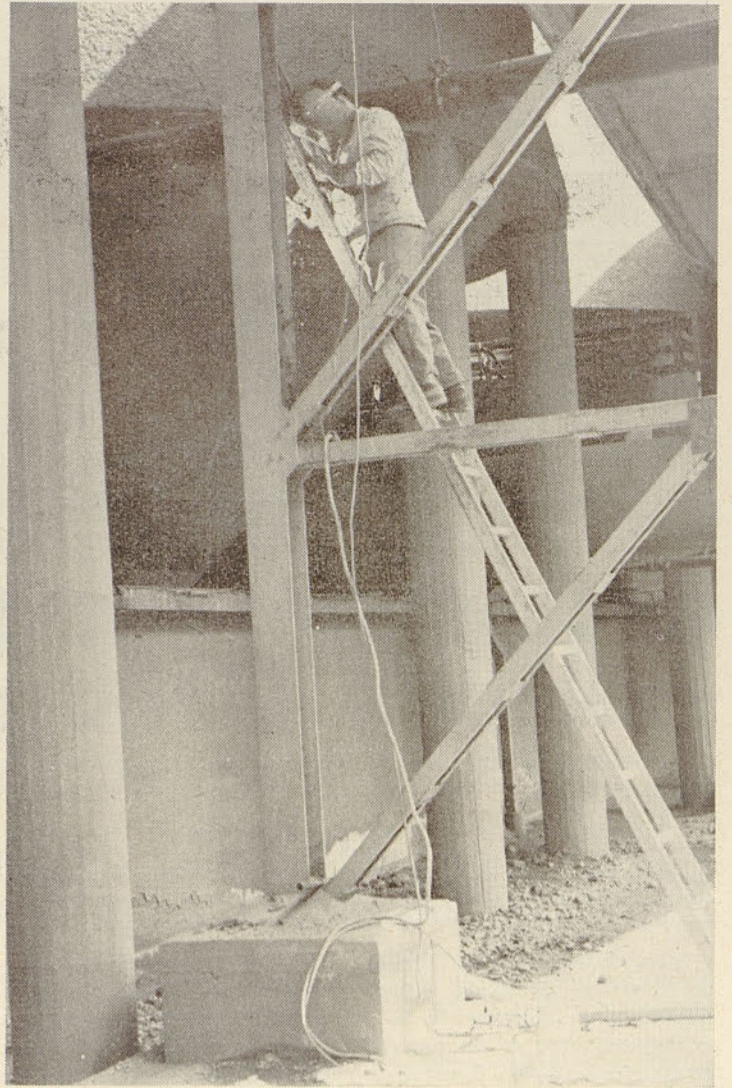
NEPOSREDNA ŽIVLJENJSKA NEVARNOST KOT POGOJ ZA ODKLONITEV DELA

Gre za pravico, da delavec odkloni delo na delovnem mestu, če po običajnem poteku dogodkov in splošnih izkušnjah obstaja življenjska nevarnost — in sicer takoj, ko

ta nevarnost lahko nastane, oziroma, ko jo delavec opazi — ne pa, če ta nevarnost lahko nastopi. Poleg tega prvega momenta, je drugi moment v zvezi z izvajanjem te delavčeve pravice v tem, da na delovnem mestu niso bili storjeni ustrezni varstveni ukrepi. Za te ukrepe pa ni važno, ali jih predpisujejo veljavni predpisi ali pa splošni akt delovne organizacije. Kot je to očitno, sme delavec odkloniti delo na delovnem mestu le, če sta hkrati izpolnjena oba navedena pogoja — da grozi neposredna smrtna nevarnost in da niso bili storjeni predpisani varstveni ukrepi. Potemtakem delavec ne more uveljavljati te pravice, če je, na primer, značaj njegova dela tak, da je kljub storjenim zaščitnim ukrepom izpostavljen določeni nevarnosti, ko neposredne smrtne nevarnosti še ni.

NEPOSREDNA NEVARNOST ZA ZDRAVJE KOT POGOJ ZA ODKLONITEV DELA

V drugem primeru ima delavec, če mu grozi neposredna zdravstvena nevarnost zato, ker niso bili storjeni varstveni ukrepi, pravico najprej zahtevati, da je treba to ne-

Varilec

varnost odpraviti v najkrajšem času. Če organizacija tega ne stori, sme delavec odkloniti delo na delovnem mestu, dokler ustreznih varstvenih ukrepov ne izvedejo. Iz tega sledi, da sme delavec odkloniti delo na delovnem mestu, če obstoji neposredna nevarnost za zdravje, če je ta nevarnost nastopila zato, ker niso bili storjeni ustrezni varstveni ukrepi in če je potekel določeni rok za odpravljanje nevarnosti.

DOLŽNOST DELAVCA PO ODKLONITVI DELA

V praksi se pogostoma zastavlja vprašanje, ali je delavec dolžan nekoga obvestiti o tem, da je odklonil delo zaradi neposredne življenjske nevarnosti in nevarnosti za (Nadaljevanje na 4. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

SAMOUPRAVNO SPORAZUMEVANJE

leto dni; takrat pa bo zanesljivo drugačen.

Sedanja komisija za samoupravni sporazum naše grupacije je določila rok delavskim svetom, da o njem razpravljajo — do 5. septembra 1971, saj je rok za sprejem 8. oktobra 1971.

Sporazum bo začel polnopravno veljati z dnem, ko bo vpisan v register pri republiškem sekretariatu za delo in od takrat bo obvezen za vse podpisnike sporazuma. Uveljavljali pa ga bomo od 1. maja 1971 dalje. Določila splošnih aktov podpisnikov sporazuma glede izplačil dodatkov v breme osebnih dohodkov, v breme sklada skupne porabe in materialnih izdatkov bo treba uskladiti s tem sporazumom, najkasneje do 31. decembra 1971.

Vsi udeleženci tega posvetovanja so si bili enotni, da je nujno potrebno čimprej sprejeti samoupravni sporazum naše grupacije; zato apelira na delavske svete, da ga v predloženi obliki potrdijo.

Izražena je bila želja vseh, da bi v bodoče sodelovali tudi na političnem, kulturnem, športnem in ostalih področjih.

Na kraju lahko samo rečem, da je posvetovanje povsem uspelo.

ANTON KOSI

Razkladalna postaja za mazut

ALUMINIJ V LETU 2000

V času, ko je aluminij v svetu zajela huda recesija in ko v nekaterih elektrolizah širom po svetu ugašajo elektrolizne peči, napovedujejo ameriški strokovnjaki, da se obetajo aluminijski industriji boljši časi.

Če so v ZDA leta 1968 porabili 4,31 milijona ton aluminija, predvidevajo, da bodo leta 2000 po najbolj skromnih cenitvah potrebovali 21,2 milijona ton aluminija, po bolj optimističnih cenitvah pa celo 42 milijonov ton.

To pomeni povprečno letno rast porabe med 5,1% in 7,4%.

Napovedovalci pa pričakujejo, da bodo tudi v ostalih industrializiranih državah potrebe po aluminiju rasle vzporedno z ameriški. Tudi za Japonsko, Sovjetsko zvezo, Veliko Britanijo, Zahodno Nemčijo, Francijo, Italijo in druge visoko industrializirane države trdijo, da bo njihov povprečni letni porast porabe aluminija med 5% in 7,3%. Za nerazvite države Afrike, Azije in Južne Amerike pa predvidevajo celo mnogo močnejši porast porabe, saj bo v teh državah vsako leto porabljeno 6 do 10% več aluminija, kot v predhodnem letu. Za preostali del sveta (izvzemši ZDA) predvidevajo, da bodo leta 2000 potrebovali med 31,5 milijona ton in 68 milijoni ton aluminija, v primerjavi z 6,4 milijona ton aluminija v letu 1968.

Skupna svetovna proizvodnja, katera je leta 1968 znašala 11,1 milijona ton aluminija, bi se tako po najbolj predvidnih ocenah povzpela leta 2000 na 53,9 milijona ton letno, po bolj optimističnih napovedih pa bi lahko znašala celo 112,4 milijona ton aluminija letno.

Zanimivo je pogledati, kako bi naj porabili te ogromne količine aluminija. Predvidevajo, da bo gradbena industrija leta 2000 porabila 4,5-krat več aluminija kot sedaj. To bi dosegli s proizvodnjo novih ultra trdnih in odpornih aluminijevih zlitin, iz katerih bi izdelovali lahke gradbene elemente, kateri bi močno izpodrinili uporabo lesa v gradbeništvu. Les je iz leta v leto težje dostopen in vse dražji.

Tudi motorna industrija bo uporabljala vse večje količine aluminija za proizvodnjo aluminijevih blokov motorjev, za

vodne hladilnike avtomobilov in za aluminijske konstrukcije podvozja in karoserij bodočih avtomobilov. Na tem področju uporabe pa bosta aluminiju verjetno močno konkurirala magnezij in plastika.

na veliko uporabljali pri izdelavi malih osebnih letal, katerih proizvodnja se bo močno razmahnila, pri izdelavi letal za prevoz tovorov in potniških letal za polete na krajših razdaljah, torej povsod tam, kjer ne bodo zahtevane hitrosti nad

podmornice, zgrajene iz aluminija, množično prevažale tovor pod arktičnim ledom.

Tudi elektro industrija bo potrebovala velike količine aluminija, čeprav porast porabe ne bo tako hiter, kot v 60. letih, ko je aluminij močno izpodrinil uporabo bakra.

V strojni industriji pa aluminij ne bo mogel izpodriniti jekla pri proizvodnji težkih orodnih strojev. Verjetno pa se bo to zgodilo pri proizvodnji strojev in naprav za kmetijstvo, tekstilno in ostalo industrijo.

V konzervni industriji bo aluminij močno izpodrinil uporabo jeklene pločevine za konzervne škatle. Jeklarska industrija se temu sicer upira z uvedbo tanjše, plastificirane in cenejše pločevine, zato bo verjetno zadržala določen del tržišča. Močno pa se povečuje uporaba aluminija v proizvodnji embalaže za brezalkoholne pijače in pivo, za pakiranje mesa in druge hrane, za proizvodnjo raznih sprayev. Aluminijske tube izpodrivajo svinčene in kositrne, aluminijev folijo pa vse bolj uporabljajo pri pakiranju prehrambenih izdelkov.

Tudi vojna industrija bo uporabljala velike količine aluminija pri proizvodnji bojnih vozil in orožja, raznih eksplozivov in raket, raznih zaščitnih metaliziranih premazov.

Vendar pa bo treba za proizvodnjo take ogromnih količin aluminija zagotoviti tudi vse potrebne surovine. Trenutno znane in ekonomsko primerne zaloge boksita po svetu vsebujejo 1200 milijonov ton aluminija. Vendar pa odkrivajo vedno nova nahajališča boksita, saj so samo v zadnjih 15. letih odkrili dve največji boksitni rudišči na svetu: v Avstraliji in Gvineji.

Nenehne izboljšave pri proizvodnji glinice in elektrolize aluminija bodo omogočile, da bo aluminij ostal konkurenčen magneziju in izdelkom iz plastike.

Predvidoma bodo v letih od 1980 do 1990 že razviti postopki za direktno proizvodnjo aluminija iz boksitov, brez vmesne faze proizvodnje glinice. Verjetno pa bodo te postopke le počasi uveljavljali in bodo okrog leta 1990 zadostili le 1 do 2% potreb po aluminiju.

sj

Priprava odra

Uporaba aluminija v letalski industriji je odvisna od bodočega sistema zračnih prevozov. Aluminij namreč sedaj še ne zdrži visokih temperatur in obremenitev, katere nastajajo pri super zvočnih letalih in poletih z nad 2 Macha hitrosti. Verjetno bodo aluminij bolj

2 Macha.

Predvidevajo, da bo tudi pri proizvodnji tirnih vozil in v ladjedelništvu poraba aluminija porasla. Vozila iz aluminija bodo lažja in hitrejša, prevažala bodo lahko več tovora. Leta 2000 bodo tovorne

Proizvodnja izdelkov za široko potrošnjo bo potrebovala vse več aluminija. Iz aluminija bodo proizvajali hladilnike, klimatske naprave, kuhinjsko opremo, pohištvo, naprave za centralno kurjavo, športne čolne in ostalo športno opremo.

Brezalkoholni napitki za vroče obrate

Precej je delovnih organizacij (v nadaljnjem besedilu podjetja) v Sloveniji z obrati, kjer je temperatura zraka, toplotno sevanje in podobno visoko — preprosto take obrate imenujemo: »vroči obrati«.

Kot mi, tako imajo druga podjetja z gašenje žeje v takih vročih obratih razne napitke, kot so: kišla voda, črna kava, razni čaji, mleko ipd. Poleg tega imajo razne bifeje, kjer si delavci lahko kupijo po zmernih cenah še druge napitke oziroma brezalkoholne pijače, kar velja, seveda, tudi za druge delavce podjetja.

Vrsto let je bila v podjetjih stalna polemika o osvežilnih brezalkoholnih napitkih. Na koncu pa so podjetja, kjer je zdravstvena in varnostna služba upoštevala sodobne dosežke zdravstvenih strokovnjakov s področja medicine dela, prešla na napitke, ki imajo osvežilni učinek, zraven tega pa dodatke, kot so: vitamini npr. C in B — kompleks, dalje glukozo, kuhinjsko sol ipd. Ravno ti dodatki imajo veliko vlogo pri človeškem organizmu, ki je izpostavljen visoki vročini in kjer se predvsem z

nosti organizma, ki je izpostavljen večji vročini, so po raziskavah zdravstveni strokovnjaki za industrijsko medicino prišli do zaključka, da ne priporočajo pitje mineralnih vod (slatine) v vročih obratih, brezalkoholnih pijač kot so ora, kokta, mleko in podobno. Slednje — mleko — ocenjujejo bolj kot hranilno in zaščitno, ne pa kot osvežujočo pijačo.

Po uporabi teh zdravih osvežilnih napitkov je verjetno v naši republici na prvem mestu ZELEZARNA JESENICE, ki je po zaslugi specialista iz medicine dela dr. Aleksandra Jerdanceva sprejela vitaminizirani šipkov čaj iz šipkovega sirupa, katerega pijejo vsi, predvsem pa delavci iz vročih obratov. Pitje tega čaja je dopustno v neomejenih količinah, oz., po osebni želji in po potrebi. S tem čajem je Zelezarna Jesenice ukinila mineralne vode in črno kavo. Mleko pa poleg čaja dobivajo samo varilci. V tovarniških bifejih zaprtega tipa si lahko delavci za svoj denar kupijo brezalkoholne pijače vseh vrst, od mineralne vode, limonad, oranžad do turške kave — po zmernih cenah.

vidimo, je ta čaj — vitaminizirani napitek — zelo bogat ravno po vitaminih, ki so življenjsko zelo važni, in po dodatkih

(Nadaljevanje na 5. strani)

Na sliki — desno: omehčevalnica vode

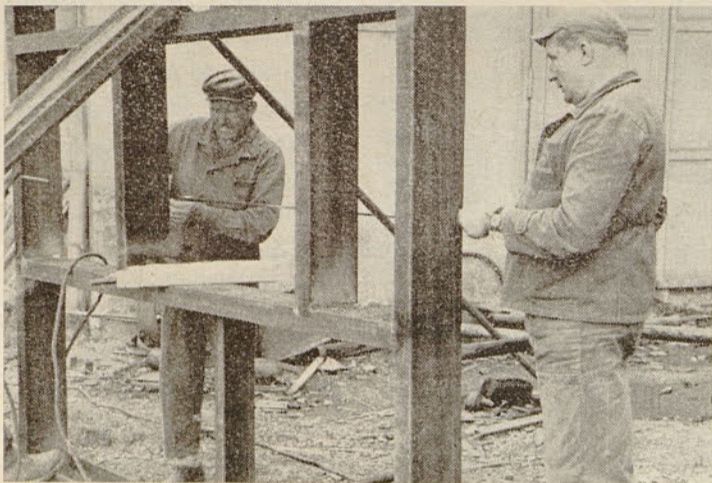
Kdaj ima delavec pravico, da odkloni delo?

(Nadaljevanje z 2. strani)

zdravje. Odgovor je — kadar gre za ugotavljanje pomanjkljivosti, okvare ali drugega pojava, ki lahko ogroža varnost delavcev in nalaga delavcu, da o tem takoj obvesti neposrednega vodjo. Ni si težko zamisliti, kakšne posledice bi lahko nastale, če delavec, ki je odklonil delo, o tem ne bi obvestil neposrednega vodjo. Lahko se, na primer, zgodi, da se na tem mestu poškoduje ali zboli kdo drug, ali delavec, ki je bil slučajno tam in ni vedel, kaj se je pred tem zgodilo.

Neposredni vodja bi moral biti zaradi več razlogov obveščen o tem, da je delavec odklonil delo na delovnem mestu. Prvič zato, ker mora ukreniti, kar je potrebno, da bodo odpravljene nepravilnosti in pomanjkljivosti, zaradi katerih je delavec odklonil delo. Drugič zato, da poskrbi, da bo delavec čimprej nadaljeval delo na svojem delovnem mestu, tako da ne bi trpela proizvodnja itd.

Delavec je torej dolžan, da obvesti, poleg svojega neposrednega vodje, tudi svoje sodelavce, ki so na ogroženem območju. Poleg tega pa tudi zato, ker je to važno za razporeditev delavca na drugo ustrezno mesto za ta čas — in končno, če to ni mogoče, za odmero in izplačevanje sorazmernega nadomestila osebnega dohodka za to dobo. —K

Montaža

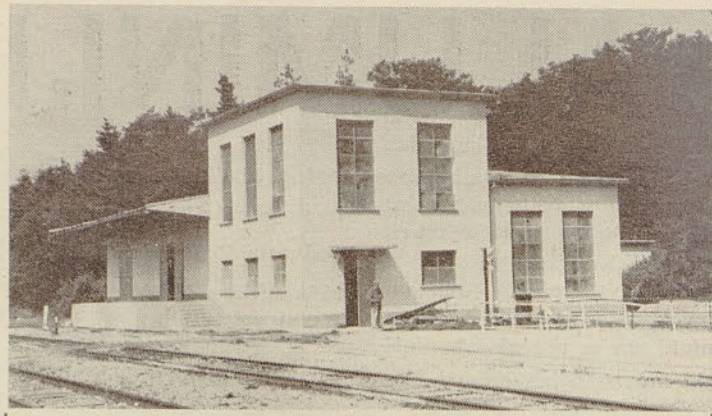
uriniranjem in znojenjem izgublja na dan tudi 6 do 7 litrov tekočine, precej vitaminov, soli in drugega. Tako ti napitki sedaj izpodrivajo osvežujoče pijače — mineralne vode (slatine, kot sta npr.: radenska, rogaška. Zitje mineralne vode v vročih obratih, katere poraba je ogromna, saj se giblje tudi od 6—7 litrov na dan, ne ali pa zelo malo nadomešča, v teh okoliščinah, v organizmu življenjsko važne vitamine in zaščitne snovi, prav tako pa povzroča s svojo alkalnostjo tudi določene motnje. S pitjem v velikih količinah povzroča mineralna voda, slej ko prej, razna obolenja v organizmu, kot so npr. obolenja na prebavnem traktu, prav tako pa zmanjšuje odpornost organizma.

Zaradi teh in drugih fizioloških lastnosti naš sortiment osvežujočih pijač v bifejih je v primerjavi z njihovim zelo reven, poleg tega pa neprimerno dražji. Omenjeni specialist za medicino dela je sestavil tudi recept šipkovega sirupa z dodatki, ki vsebuje: šipkov sirup (ta vsebuje od vseh sadežev največ naravnega C vitamina), dodatek askorbinske kisline — C vitamin, vitamin B-kompleks (namesto jedilnega sladkorja, ker se glukoz hitreje in direktno resorbira v kri) in kuhinjsko sol — 0,5 g na liter napitka.

Po tem receptu jim napitke pripravljajo in redno dostavljajo podjetje eteričnih olj in esenc »ETOL« iz Celja. Kot

Dvorišče

POVZETKI IZ PREDAVANJ PROF. NEMCA ZA NOVO SISTEMIZACIJO DELOVNIH MEST

Nekatere misli in izreki velikih mislecev ter filozofov

Cervantes

1. Ni pregovora, ki bi ne bil resničen. Kajti vsi izreki so vzeti iz izkušenj, izkušnja pa je mati vsakega znanja.

Twain

2. Od dobrega laskanja lahko živim dva meseca.

Kadar dvomiš, reci resnico.

Dobra vzgoja je v skrivanju mnogih misli o sebi in redkih misli o drugih.

3. Navade se ne moreš kar tako znebiti, da jo kratko malo potisneš skozi okno. Odit mora stopnico za stopnico.

Konfucij

4. Vedeti, da se ve, kar se ve — in vedeti, da se ne ve, kar se ne ve — to je resnična modrost.

5. Človek, ki naredi napako in je ne popravi, naredi drugo napako.

6. Narodom ni mogoče vladati, če ljudje na nižjih položajih ne zaupajo v tiste na višjih položajih.

Ni daleč od popolne vrline, kdor je skop v besedah, vztrajen in preprost.

Cicero

7. Neumno je gledati tuje napake, a pri tem pozabljati na svoje.

8. Brezdelje je nakovalo, na katerem vrag kuje vse mogoče grehe.

Balzac

9. Vztrajnost je najpotrebnejša vrлина v vseh človeških stvareh. Vztrajnost je tudi najvišji izraz moči.

Pascal

10. Neodločnost je slabša od slabega dejanja.

Shakespeare

11. Besede brez misli ne gredo nikoli v nebo.

Wilde

12. Smešna je razdelitev ljudi v dobre in slabe: praviloma so ljudje le privlačni ali pa odvratni.

Biti moraš dobrodušen, da pridobiš prijatelja. Toda kdor nima sovražnika, ni dosti vreden.

PRIROČNIK ZA VODJE

Da bi pridobili sodelavce za svoja stališča ali za delo, katerega smo jim namenili ali dodelili, se moramo ravnati po naslednjih napotkih:

— izogibajmo se preprirovo,
— spoštujmo mišljenje drugih,
— če v neki zadevi nismo imeli prav, priznajmo to takoj,

— poskušajmo vsekakor najprej s prijaznostjo,

— vzpodbujajmo druge, da obrazložijo svoja mnenja,

— pustimo sodelavca v prepričanju, da je ideja njegova,

— poskušajmo proučiti problem z vidika sodelavcev,

— imejmo razumevanje za želje in ideje sodelavcev in jih ne podcenjujmo,

— predpostavljajmo vedno, da ima naš sodelavec poštene namene,

— prikazujmo svoje ideje živo in prepričljivo.

Ce želimo spremeniti ljudi, ne da bi jih ponižali, upoštevajmo naslednje:

— pričnimo s pohvalo in iskrenim priznanjem tudi za male uspehe,

— preden kritiziramo druge, govorimo o lastnih napakah,

— odpuščajmo, da sodelavci napravijo »počne napake«, iz katerih bodo sami uvideli, da je opozarjanje na napake bilo na mestu,

— težimo za tem, da bodo drugi odločali sami pod sugestijo naših idej,

— dajmo vsakemu priložnost, da ohrani svoj ugled,

— hrabrimo sodelavca, da začetne uspehe postopoma povečuje,

— ne dirigirajmo, temveč delegirajmo, to se pravi, prepuščajmo sodelavcem, da bodo v svojem delokrogu samostojni,

— ne prehajajmo preko pristojnosti drugih vodij, nadrejenih, na enakem rangu, in podrejenih in ne rešujmo nobenega vprašanja mimo njih,

— če vsi ti ukrepi ne uspejo, da bi sodelavca popravili, rešujemo zadeve odločno in energično, nepristransko in humano.

Ti povzetki so napisani za tiste, ki so bili takrat zaposleni, kot za tiste, ki niso smeli prisostvovati predavanjem, čeprav so dobili vabilo, in tiste, ki se predavanja niso hoteli udeležiti in so odšli raje domov.

MILAN NEZMAH

Antikorzijska zaščita stopnic

Športna srečanja

OSNOVNA ORGANIZACIJA SINDIKATA TGA — KOMISIJA ZA ŠPORT IN REKREACIJO PRI TOVARNISKEM ZBORU SINDIKATA JE PRIPRAVILA PROGRAM MEDOBRATNEGA TEKMOVANJA V POČASTITEV TOVARNISKEGA PRAZNIKA, 21. NOVBEMBRA — ZA PREHODNI POKAL TGA.

Termini srečanj so naslednji:

SAH:
 7. 9. 1971 torek ob 16. uri
 8. 9. 1971 sreda ob 16. uri
 Zrebanje parov in ostale formalnosti bodo uredili med seboj vodje ekip.

STRELJANJE:

10. 9. 1971 petek ob 15.30 uri
 Ker je med vsemi ekipami le en član iz 1. izmene (Janko Sršen, DE Energetika), bo streljanje opravljeno po predvidenem urniku: Janko Sršen pa bo streljal 8. septembra 1971 ob 16. uri v prisotnosti po enega predstavnika vseh ekip, njegov rezultat pa se bo prištel k skupnemu seštevku del. enote Energetika.

ODBOJKA:

10. 9. 1971 petek ob 16.30 uri
 DE ALUMINIJ : DE GLINICA
 15. 9. 1971 sreda ob 16. uri
 DE VZDRZEVANJE : DE GLINICA
 16. 9. 1971 četrtek ob 16. uri
 OSREDNJE SLUŽBE : DE VZDRZEVANJE
 17. 9. 1971 petek ob 16. uri
 DE ALUMINIJ : DE VZDRZEVANJE
 19. 9. 1971 sreda ob 15.45 uri
 DE ALUMINIJ : DE OSREDNJE SLUŽBE
 29. 9. 1971 sreda ob 16.45 uri
 DE GLINICA : DE OSREDNJE SLUŽBE

NOGOMET:

9. 9. 1971 četrtek ob 16. uri
 DE ALUMINIJ : DE GLINICA
 18. 9. 1971 sobota ob 9.30 uri
 DE VZDRZEVANJE : DE OSRED. SLUŽBE
 20. 9. 1971 ponedeljek ob 16. uri
 DE GLINICA : DE VZDRZEVANJE
 20. 9. 1971 ponedeljek ob 17. uri
 DE OSREDNJE SLUŽBE : DE ALUMINIJ
 28. 9. 1971 torek ob 16. uri
 DE OSREDNJE SLUŽBE : DE GLINICA
 28. 9. 1971 torek ob 17. uri
 DE VZDRZEVANJE : DE ALUMINIJ

Brezalkoholni napitki za vroče obrate

(Nadaljevanje s 4. strani)

npr. glukoze, ki je za delo mišic in sploh za fizično delo — izredno pogrešljiva. Naše podjetje dobiva trenutno šipkov sirup z limono, kateremu dodajamo sol v zgoraj omenjeni količini.

Šipkov čaj uporablja tudi ZELEZARNA STORE, s čemer je ukinila črno kavo, slatino in mleko, dalje TAM Maribor, ki je ukinila črno kavo, slatino in gazirano (slano) vodo, ZELEZARNA RAVNE NA KOROSKEM ima tudi šipkov čaj — s pripombo, da je prišlo zaradi SLABE

Medobratno tekmovanje — naša rekreacijska obveznost

Ne bom prvi, pa ne zadnji, ki govori o potrebi športa in rekreacije pri ljudeh vseh starostnih dob. Naj bo smešno ali ne, primerjava, katero bom omenil, 100% drži.

Se v dobi prvih ljudi je nepisani zakon narave bil: »Močnejši, hitrejši in vztrajnejši bo preživel; za mehkužneže ni prostora pod soncem.« Od tedaj do danes, skozi tisočletja, se glede tega ni mnogo spremenilo.

Primerjajmo samo dva delavca, zaposlena na enakih delovnih mestih, pod enakimi pogoji. »Franc« se po opravljenih osmih urah pošteno naje in zbere še toliko poguma in moči, da se privleče do najbližje postelje ali ležalnika, medtem pa »Peter« naredi enurni sprehod po gozdu, je pol ure na teniškem, nogometnem, odbojarskem igrišču, ali pa z loparjem za badminton v rokah teka levo in desno za žogico.

Ne bom »odkril Ameriko«, če napišem, kaj se dogaja v telesih Petra in Franca. Medicina je že zdavnaj ugotovila, da bo organizem ostal zdrav in odporen le tedaj, če bo nenehno izpostavljen najhujšim in večjim naporom, soncu, vodi in zraku. Zahrbtne bolezni, enako kot poklicne, bodo premagale le slabo branjeni organizem, ki ni vajen naporov in ni utrjen. Razgibanje in šport na čistem zraku povečujeta delovno storilnost, enako intelektualnega in menuelnega delavca. Obema šport in rekreacija popestrita življenje in

ju relaksirata. Naslednji dan bosta oba na svojih delovnih mestih pripravljena, da se spoprime tudi z najbolj zahtevnim delom.

Športa in rekreacije primanjkuje večini naših delavcev, tako umskim kot tudi fizičnim. Na tem področju je pri nas bore malo opravljeno. V večini drugih podjetij in tovarn obstajajo delovna mesta referenta za rekreacijo in šport; njihove izkušnje že kažejo, da denar, ki je vložen v ta delovna mesta, ni odvržena investicija.

V naši delovni skupnosti vsekakor obstajajo realne težave pri izvajanju tako kompleksne naloge, kot je rekreacija: različna mentaliteta ljudi, oddaljenost mesta bivališča od tovarne in rekreacijskih površin v naselju Kidričevo, izmensko delo itd.

Vendar, z večjim angažiranjem samih delavcev in seveda komisij za rekreacijo in šport v posameznih sindikalnih podružnicah bi tudi te probleme omilili, če že ne povsem rešili.

Na tem področju je že nekaj narejenega (enodnevni izleti v Stubiške in Krapinske toplice, v Moravce in Logarsko dolino; srečanje s TAP-om iz Ptujja, tradicionalna srečanja s Tovarno dušika Ruše in Impolom iz Slov. Bistrice, nogometna tekmo »suhi in debeli«, nekaj pa pravkar organiziramo. Ravno to je bil namen mojega pisanja: na enostaven način pojasniti potrebo po rekreaciji in bližnje medobratno tekmovanje v počastitev tovarniškega praznika.

Mislím, da je dolžnost in obveznost vsakega med nami, do samega sebe in do delovnega kolektiva, da v mejah svojih zmogljivosti sodeluje pri realizaciji že tradicionalnega medobratnega tekmovanja. Letos je komisija za šport in rekreacijo pri tovarniškem sindikatu poskusila rešiti neke probleme, ki so se pojavljali pri tem tekmovanju. Predvsem smo posvetili pozornost času, v katerem naj bi tekmovanje bilo, in razporedu izmen. Skupni zaključek je bil, da bi bil mesec september kar najbolj primeren termin za tekmovanje.

Letni dopusti se končujejo v glavnem avgusta, vremenske

razmere pa so ravno idealne, kar za oktober in november (prejšnja leta je tekmovanje bilo v teh mesecih) ni mogoče garantirati. Sčasno so vsi predsedniki komisij za rekreacijo pri posameznih podružnicah dobili nalogo, da pošljejo najbolj primerne termine glede na izmensko delo in tekmovalce, ki naj bi zastopali barve svojih ekip.

Mislím, da je nekaj že storjenega za afirmacijo rekreacije in športa kot pomembnih činiteljev za večjo delovno storilnost, boljše zdravje članov delovne skupnosti in večjo povezavo med nami; apeliram, da po svojih močeh, na različne načine (kot tekmovalci, navijači in organizatorji) sodelujejo pri izvedbi medobratnega tekmovanja.

Končal bi z željo, da bi temu tekmovanju v njegovi končni fazi (pri razglasitvi zmagovalcev) posvetila večjo pozornost vodstva sindikata in delovne skupnosti, saj tekmujemo v počastitev tovarniškega praznika — kot člani sindikata.

VOJISLAV VELIČKOVIČ

ZAHVALI

Zahvaljujem se sindikalni podružnici Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo za pomoč, katero mi je nudila v času bolezni.

Iskrena hvala!

Franc Kosi

DE Vzdrževanje

Ob težki izgubi naše ljubljene in nepozabne

Justike Kovačič roj. Dobnik

se iskreno zahvaljujemo vodstvu Osrednjih služb, sindikalni podružnici, sodelavcem in prijateljem — za nesebično pomoč. Posebno zahvalo smo dolžni tov. Kostanjevcu in Kodercu, ki sta nam v težkih trenutkih stala ob strani.

Zahvaljujemo se tudi pevskemu zboru »Svoboda« Kidričevo, tovarniški godbi na pihala, obema govornikom za tople poslovilne besede ob odprtem grobu, vsem, ki so s cvetjem okrasili njen prerani grob, jo spremljali na zadnji poti, in vsem, ki so nam izrekli sožalje.

Zalujoci:

mož z otroci in ostalo sorodstvo.

V počitniškem domu v Crikvenici je prijetno

V našem počitniškem domu »Aluminij« v Crikvenici bo letos letovalo v desetih izmenah nad 1.000 naših sodelavcev, članov njihovih družin in tistih, s katerimi smo zamenjali goste v njihovih domovih.

Ko smo prejšnji teden obiskali kopalce na plaži našega doma, so nam povedali, da so z vsem zelo zadovoljni. V kuhinji znajo hrano pripraviti odlično, v domu in na plaži vladata red in disciplina, za kar gre pohvala upravnični tov. Mari Rus.

Nalašč smo prelistali še knjigo pritožb, kjer pravzaprav pritožb ni, pač pa kar 26 pohval. Med drugim so gostje družine Abramović, Hupački in Čas iz Velenja med drugim zapisali tole: »Kot gostje smo bili zelo zadovoljni. Vse priznanje upravnični za red in di-

sciplino. Pohvale vredno je tudi strežno osebje, posebne pohvale pa kuharsko osebje, ki zna odlično pripraviti hrano!«

Ko smo pregledali tudi cene pijače, smo uvideli, da so pri nas še najcenejše. Saj je v našem domu steklenica piva veljala 2,4 din, drugod 3,5 din, vino je pri nas od 6 din navzgor, drugod pa so ga točili po 2 din za liter — dražje.

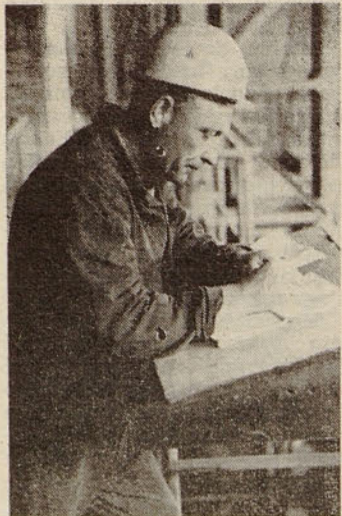
Gostom, ki so uživali v morju s 25 stopinjami toplote, smo na dopustu zaželeli vse najboljše!

Na plaži doma »Aluminij« v Crikvenici

Kibernetika kot vodstvena znanost v luči samoupravnega sistema

»AVTOMATIZACIJA, KIBERNETIKA IN INFORMATIKA VNAŠAJO NOVE KVALITETE TUDI V STARO RAZMERJE MED SAMOUPRAVLJANJEM IN STROKOVNIM VODENJEM...«, TRDI M. PEČUJLIČ V SVOJIH RAZMIŠLJANJH.

Beleženje pogonskih podatkov

Vodstvena znanost postaja tako izključno vezana za znanstveno-raziskovalne metode pri razumevanju in reševanju poslovnih problemov. Kibernetika in avtomatizacija sta vsekakor najvažnejša pripomočka modernega upravljanja zapletenih sistemov, tudi naših samoupravnih. Omogočata ob demokratični centralizaciji vendarle avtonomijo delov in humanizacijo odločanja. Birokratsko odločanje, na pr. je mogoče voditi z načrtnimi indikatorji, brez upoštevanja človeških potreb in domala vedno nastop v imenu višjih interesov, ki so lahko interesi zelo ozkih skupin.

Samoupravno odločanje pa v nasprotju z birokratskim upošteva človeške potrebe kot najnovejšo kategorijo. Gre torej za humanizacijo in tudi racionalizacijo odločanja in upravljanja, ki mora zadovoljiti zapleteno celoto družbenih, skupinskih in posameznih interesov proizvajalcev. Iskati ta skupni imenovalec, je zelo zapleteno, zato je potrebna ogromna množica informacij, ta pa dalje zahteva uporabo kibernetičnih strojev. Ta lahko izbere inačico rešitve, najbližjo skupnim interesom, ki bazirajo na optimalnih ali znanstvenih informacijah. Kot postaja izobrazba najvažnejši faktor produktivnosti, postajajo informacije, oziroma, razpolaganje z njimi — glavni temelji odločanja. Monopol informacij pomeni moč oblasti, možnost za odločanje, ustrezno lastnim interesom; vendar na račun (ne)racionalnosti, če ne gre za resnično samoupravno demokracijo. Tako lahko preide odločanje od empiričnega, praktičističnega gledanja do optimalno-znanstvenih spoznanj. Sklepi (tudi samouprav-

Gre za prodor sodobnih metod med oblikovalce in izvajalce poslovne politike. Omenjeni avtor se sicer boji tehnokratizacije in nekompetentnega vmešavanja v strokovno sfero: »Če je strokovno vodstvo bolj samostojno, si pridobi monopol pri reševanju osnovnih odnosov; če pa tega nima, doživlja udarce regulacija proizvodnje.

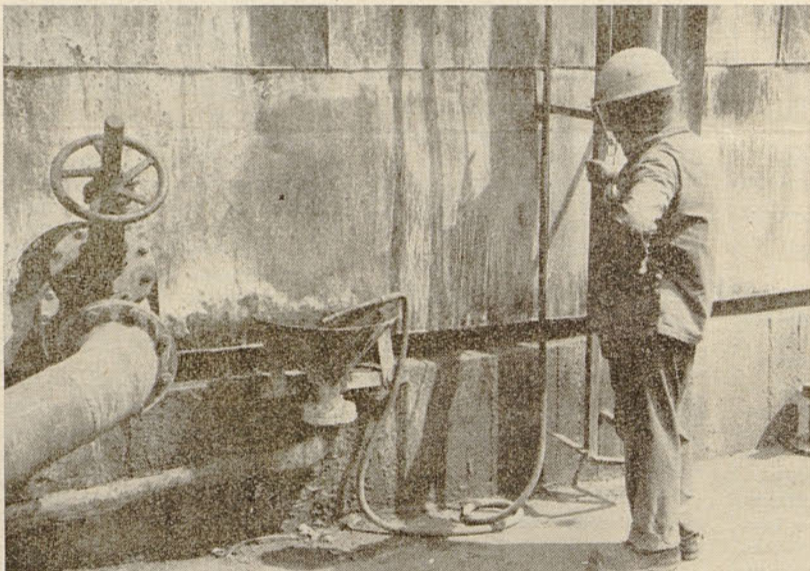
Iz tega položaja omogoča šele prodor kibernetike — informatike. Ta omogoča tudi večjo samostojnost strokovnih organizatorjev, a ne podira samoupravnost odločanja...

ni) dobijo tako svojo znanstveno komponento in veliko več možnosti za učinkovitost. Edino elektronski računalniki lahko zelo hitro dajejo podatke, potrebne proizvajalcem in upravljalcem pri važnejših sklepanjih, odločitvah, izbiri alternative (!) ipd. Vse podatke, hranijo v vedno večjih memorijah in tudi vse nove informacije se morajo stekati k računalniku. Memorije (spominke celice) rasejo v napredstavljalive gigantske enote, ki bodo delovale kot »servisni centri« in bo na njih priključena mreža računalnikov, ne le v industrijske, ampak tudi v »privatne« namene, oziroma uporabo. J. J. Servan-Schreiber napoveduje v svoji knjigi »Ameriško izzivanje« računalnik neke vodilne ameriške fir-

govore na vprašanja v ritmu navadnega dvogovora.«

Če se ob tem spomnimo orjaških strojev — računalnikov iz obdobja petdesetih let in njihove elementarne rabe pri administrativnih in uradniških opravilih, ko so nadomeščali le t.i. mehanska fizična dela pisarniškega osebja, je že domala nemogoča primerjava z generacijami računalnikov, predvidenih za obdobje 1980—85, ko bodo samo po velikosti tisočkrat manjši. Ti visoko integrirani in medsebojno odvisni sistemi bodo osredotočeni le na predelavo informacij; tu se bodo povezovali notranji in zunanji podatki, v nešteti variacijah.

Informacijski sistem bo torej srce takratne strukture.

Ob dekantatorju

me, ki bo imel neposredno dostopen spomin s kapaciteto 10^{12} znakov (t.j. tisoč milijard znakov v enem samem stroju). Leta 1967 so cenili vso informativno dokumentacijo, ki je zbrana v obliki knjig in drugih dokumentov v vseh knjižnicah sveta, na 10^{15} znakov (en milijon milijard znakov). Ta se podvoji v 15. do 20. letih in tako ugotavlja S. Schreiber, »da bo leta 1980 zelo majhno število računalnikov nadomestilo vso napisano dokumentacijo, ki je bo na svetu. In ti računalniki bodo delali v realnem času: posredovali bodo celokupne informacije kot od-

Trdimo lahko, da v tem pogledu bodočnost ne bo trend preteklosti. Poleg vseh drugih, gre za velike spremembe tudi v razvojni politiki, kar na splošno pomeni povečanje učinkovitosti gospodarjenja in od tod tudi večje ravni živ-

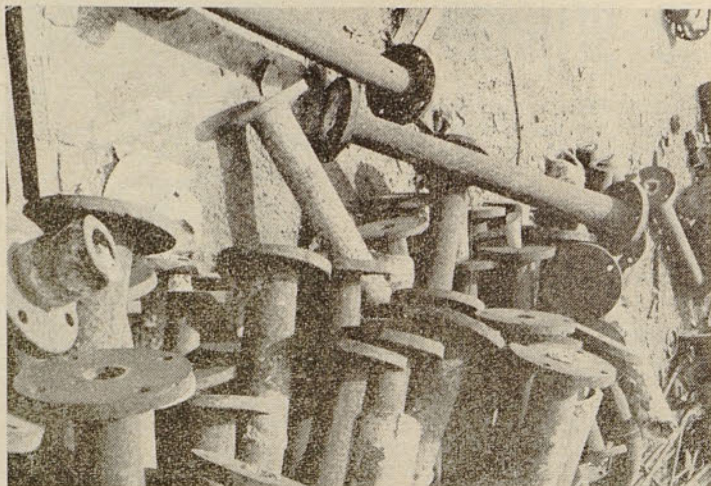
Hlebčki

ljenjskega standarda.

Vendar pa trdi tudi Miroslav Pečujlić v svojem delu »Prihodnost, ki se je začela,« da to ne more biti le slavospev

ratski monopol, je zelo realna. »Graditi bi morali take ekonomske in socialne odnose, ki tako možnost že danes preprečujejo,« da se jutri ne bi bilo treba spopadati v avtoritarno, oligarhično kibernetizacijo. Ta bi nastopila ob prehodu kibernetičnih strojev, kot novega sredstva za vzpostavitve monopola na informacije, v roke majhne strokovno-organizatorske skupine. Posledica bi bila neobveščena množica proizvajalcev. Tu so mišljene monopolske skupine na vrhu integracijskih enot ob centraliziranem odločanju o ciljih in kriterijih optimalizacije in drugih rešitvah, neodvisno in samostojno od neposrednega samoupravljanja v osnovnih enotah. Dobesedno pravi M.P. takole: »To bi nastopilo, ko potrebe in interesi proizvajalcev ne bi bili kriteriji in mejni pogoji optimalizacije, ko bi kibernetizacija pomenila množično razosebljanje osebnosti, spreminjajoč jih v predmet manipulacije in izključujoč jih iz odločanja. Zatorej je poleg drugih načel interesne integracije, katero smo opisali, nenavadno važno tudi vzpostavljati take skupne organe, katerih vloga bo predvsem veljala urejanju samoupravljalških zvez, ki bodo organi neposredne demokracije kot svoje naravne baze... Kolikor manj je uspeha pri zasnavljanju take notranje organizacije novih ekonomskih odnosov, pri vzpostavljanju interesne integracije kot temelja združenih podjetij, kolikor manj samoupravljanje uspešno rešuje probleme proizvodnje, tehnološke integracije, toliko bolj dobiva peruti tehnokratizem.

Obnavljanje birokratske strukture dobi takrat močno tehnokratsko komponento. Služi mu tudi za opravičilo, da duši samoupravljanje. Uspeh tehnokratizma je povezan z neuspehom samoupravljanja, ki — tega ne pozabimo — ni edini tekmovalci na socialni areni.«

pačpa

IZDAJA DELAVSKI SVET TOVARNE GLINICE IN ALUMINIJA »BORIS KIDRIČ« KIBRIČEVO.

UREDNIŠKI ODBOR:

Franc Vrlič — predsednik, člani: Stojan Kerbler, dipl. inž., Franc Kolarič, Milan Nežmah, Janez Sukič in odgovorni urednik tovarniškega časopisa Stane Tonejc, dipl. inž.

Tisk: ZGF »Pomurski tisk« v Murski Soboti.

Rokopisov in slik ne vračamo.